Jean ja Aino Sibelius nauttivat päiväkahvia tyttärensä Ruthin kanssa Ainolan ruokasalissa 1915. Parikymmentä vuotta kuvan ottamisesta seinän takana olevasta lastenhuonesta tehtiin kirjasto ja seinään puhkaistiin oviaukko.

AIKAANSA EDELLÄ

Sibeliuksen perheen unelmatalon Ainolan rakennustyöt alkoivat 1900-luvun alkuvuosina. Edistyksellisyydestä kertoi muun muassa harvinainen vesiklosetti.

TEKSTI **MARJA HAKOLA** KUVAT **HELSINGIN KAUPUNGINMUSEO, VALOKUVATAITEEN MUSEO, A-LEHTIEN KUVA-ARKISTO**

Jean Sibeliuksella oli kaksi vaatimusta Ainolan suunnitelleelle arkkitehdille: ruokasalin ikkunasta piti näkyä Tuusulanjärvi ja takan tuli olla vihreä. Molemmat toteutuivat. **Aino Sibelius** taas halusi kellariin verstaan höyläpenkkeineen, sillä nikkaroinnista innostunut Aino suunnitteli kotiinsa monia huonekaluja ja piirsi Ainolan saunan.

Epäkäytännöllisenä pidetty Jean yllätti kaikki suunnittelemalla salin nurkassa olevan kulmahyllyn, jossa säilytettiin nuotteja ja jonka päälle sopi säveltäjästä tehty rintakuva. Lahjaksi saadusta veistoksesta ilmeisesti puuttui Sibeliuksen mielestä jotain, sillä hän sujautti sen käteen hevosenkengän.

Ainolassa yhdistyvät aivan erityisellä tavalla juhlallisuus ja kodikkuus, luovuus ja arki. Nuori arkkitehti **Lars Sonck** onnistui suunnittelemaan Sibeliuksen perheelle talon, joka toimi niin kotina kuin suuren säveltäjän työtilana.

Takaisin luontoon

Aino ja Janne haaveilivat omasta mökistä jo kihlausaikanaan, mutta unelma toteutui vasta vuonna 1904, kun Villa Ainola valmistui Järvenpäähän.

Tuusulaan kasvavaa perhettä olivat houkutelleet taiteilijaystävät ja sukulaiset, jotka jo muutamia vuosia aikaisemmin olivat muuttaneet pois Helsingin hälinästä ja houkutuksista. Halosenniemeen oli noussut taidemaalari **Pekka Halosen** komea hirsinen ateljeekoti. Suvirantaa isännöi Ainon veli,

Julkisivu pohjoiseen. Hirsipinnat verhoiltiin vaalealla laudoituksella 1914–15, ja pärekatto vaihtui tiiliseen 1932.

Jean Sibelius "kuuli" värit. Ruokasalin takka syntyi tuusulalaisen savenvalajan vihreiksi lasitetuista tiilistä. Vihreä edusti säveltäjälle F-duuria.

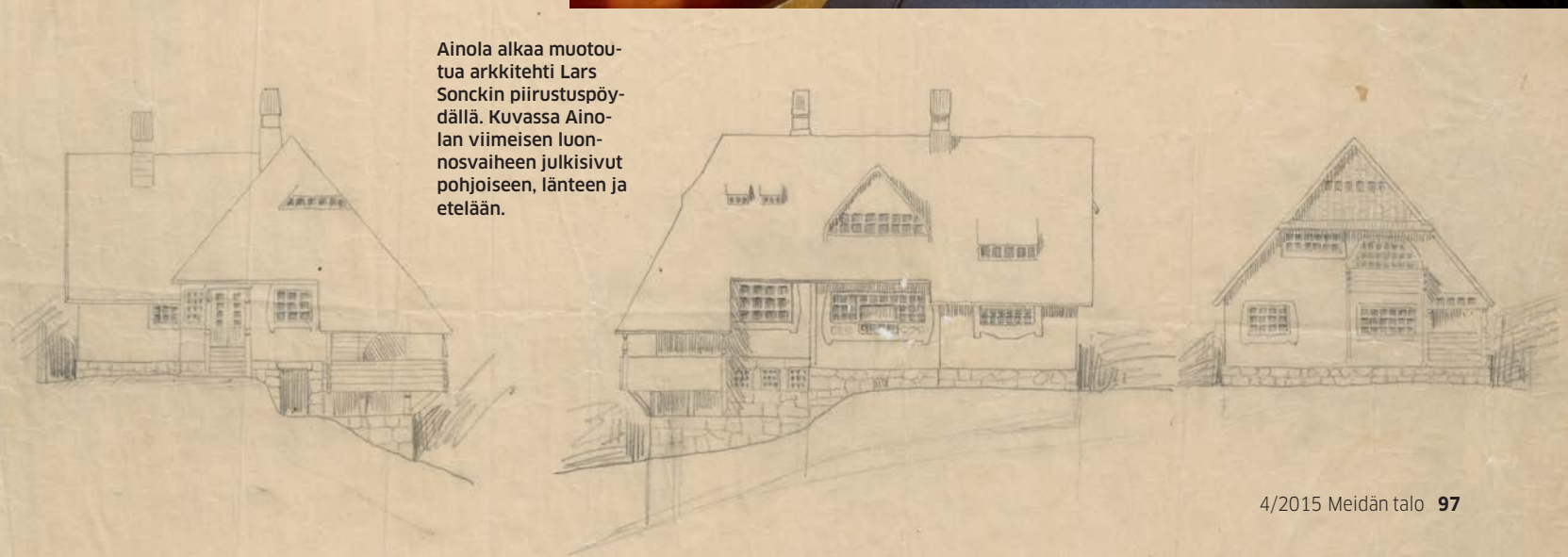

Ainola alkaa muotoutua arkkitehti Lars Sonckin piirustuspöydällä. Kuvassa Ainolan viimeisen luonnosvaiheen julkisivut pohjoiseen, länteen ja etelään.

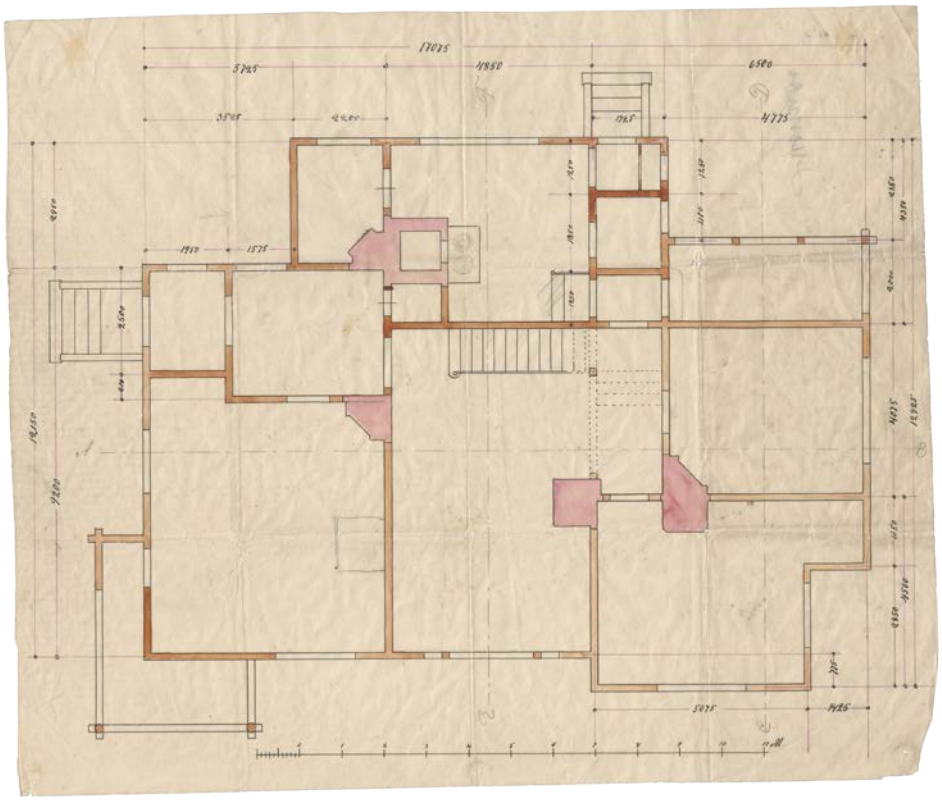

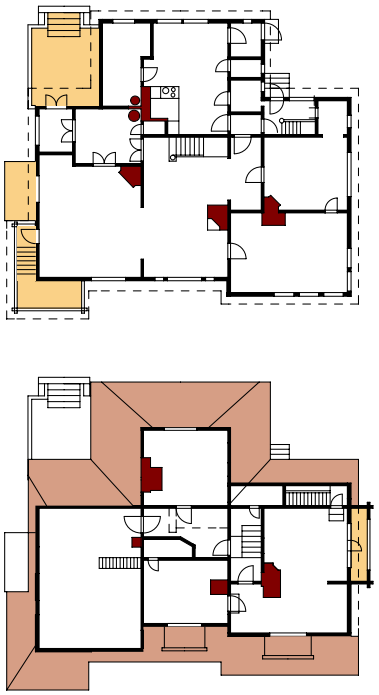

Lars Sonckin pohjapiirros Ainolan alakerrasta ja Ainolan nykyinen pohja. Museovieraat pääsevät vain talon ensimmäiseen kerrokseen.

Ainolan ulkoseiniä varten hankittiin viisi kilometriä honkahirsiä.

taidemaalari **Eero Järnefelt.** Kirjailija **Juhani Aho**, taiteilijayhteisön primus motor, taas asui perheineen läheisessä Aholassa.

Mikäpä olisi hauskempaa kuin asua lähellä hyviä ystäviä ja naapuriapua luonnon helmassa mutta hyvien junayhteyksien päässä Helsingistä. Tuusulassa 38-vuotias säveltäjä saisi kauan kaivattua työrauhaa.

Ainolan luonnonkaunis tontti oli säveltäjälle äärimmäisen tärkeä, ja siellä valmistuivat monet hänen tärkeimmistä teoksistaan, muun muassa viisi sinfoniaa.

Uusimpia kotkotuksia

Talon paikka löytyi Jean Sibeliuksen ja Eero Järnefeltin yhteisellä hiihtoretkellä. Sibeliukset ostivat itselleen vajaan hehtaarin kokoisen, Järvenpään kartanoon kuuluneen tontin vuoden 1903 lopulla, vaikka 32-vuotiasta Ainoa yksinäinen paikka arvelutti.

Sibelius tilasi talon piirustukset uransa nousuvaiheessa olevalta Lars Sonckilta, joka oli suunnitellut useita hirsihuviloita yksityishenkilöille. Sibeliuksille hän piirsi jyrkkälappeisen, pärekattoisen hirsirakennuksen ja sijoitti sen rinnetontille siten, että osa kivijalkaa nousi suoraan kalliopaadelta. Tämä antoi kokonaisuudelle ylimääräistä korkeutta ja avasi samalla järvinäkymän saliin.

Kivijalka valmistui loka-marraskuussa 1903. Ulkoseiniä varten hankittiin viisi kilometriä honkahirsiä. Lähitiloilta tilattiin päreitä talon ja liiterin katteiksi sekä pellavakuitua ja sammaleita hirsien tilkkeeksi. Helsingistä tuotiin rautatavaraa, kaakeleita ja keittiön hellauuni.

Sibeliusten edistyksellisyydestä kertoo rahtilasku: ”Haettu Järvenpään asemalta 1 kpl klosetti”. Tosin klosetti oli ajalle tyypillinen suljettu järjestelmä, johon vesi piti tuoda ja viedä käsivoimin. Viemäriähän Ainolassa ei tuohon aikaan vielä ollut.

Rakennustyöt käynnistyivät helmikuussa 1904 kolmentoista kirvesmiehen voimin ja rakennusmestari **Rikhard Laineen** johdolla. Töitä riitti seitsemän kuukauden ajaksi.

Sibeliukset tyttärineen muuttivat Ainolaan syyskuussa 1904. Tupaantuliaiskahveille kutsuttiin naapurit ja ystävät. Juhani Aho toi juhlapöytään pulskan hauen.

Aluksi tuli vilu

– Ainola on hyvin monimuotoinen hirsirakennus, kun sitä vertaa esimerkiksi Halosenniemeen. Rakentajat osasivat asiansa, Ainola on hyvin tehty talo, sanoo Sibeliuksen tyttärenpoika **Severi Blomstedt**.

Hän on ammatiltaan arkkitehti ja tuntee talon perinpohjaisesti. Mies on suunnitellut myös rakennuksen peruskorjauksen.

Ensimmäisenä talvena lämpö laski Sibeliuksen työhuoneessa kymmeneen asteeseen, sillä laudoittamaton rakennus ei pitänyt lämpöä kylliksi.

– Luonnonhirsi halkeaa helposti kuivuessaan ja menettää tiiveyttään. Syntyi vetoa, ja hirsiseiniä jouduttiin tilkitsemään lisää, Blomstedt selvittää.

Myöhemmin työhuoneen seiniin laitet-

Ainolan remontteja

1904
Ainola valmistuu.

1905
Sibeliuksen työhuoneen hirsiseiniä tilkitään. Sauna rakennetaan Ainon piirustusten mukaisesti.

1907
Työhuone vuorataan ja tapetoidaan.

1911
Yläkerta tehdään asuttavaksi. Sibeliukselle uusi työhuone yläkertaan. Alakerran työhuoneesta tehdään sali. Salista puhkaistaan oviaukko ruokasaliin.

1914–15
Ulkoseinät lautavuorataan ja maalataan valkoisiksi. Ikkunoiden vuorilaudat ja parvekkeet maalataan vihreiksi. Keittiötä ja palvelijanhuonetta laajennetaan. Keittiöön tehdään oma porstua.

1920-luku
Keittiön lattia, hella ja tiskipöytä sekä viemäröinti uusitaan. Sauna peruskorjataan.

1932
Pärekatto korvataan tiilikatolla.

1935
Entinen lastenhuone muutetaan kirjastoksi. Kirjastosta avataan ovi ruokasaliin.

1972
Ainola siirtyy valtion omistukseen.

1974
Ainola avautuu museona, jonka toiminnasta vastaa Ainolasäätiö.

1980-luku
Peruskorjauksen yhteydessä tiilikatto ja päreet sen alla uusitaan lähes kokonaan, ulkoseinät kunnostetaan ja vanha lateksimaali 1970-luvulta poistetaan, ulkoseinät maalataan perinteisellä pellavaöljymaalilla, sähköjohdotus uusitaan ja liiketunnistimet sekä spottivalaisimet asennetaan.

Nyt
Tällä hetkellä Ainolan jatkuvasta vuosittaisesta kunnossapidosta huolehtii valtion valtuuttamana Senaatti-kiinteistöt.

Suunnitteletko rakentamista tai remonttia?

Jos katto- tai hormiasiat ovat ajankohtaisia, tule hakemaan uusinta tietoa ja asiantuntijoiden vinkkejä lukijailtaamme! Oikein rakennettu katto kestää koko talon eliniän. Tiili on pitkäikäinen materiaali, ja moderni aluskate täydentää katon toimivuuden. Hormin valinnassa paloturvallisus on tärkein kriteeri. Tule kuulemaan lisää!

Ohjelma:

- Tervetulosanat, päätoimittaja Titta Kiuru, Meidän talo
- Tiilikatot modernissa rakentamisessa – näkökulmia uudisrakentamiseen ja katon korjaamiseen, myyntipäällikkö Birgitta Pollari, Ormax Monier Oy
- Savuhormien paloturvallisuus ja CE-merkinnät – modernit sisustukselliset ratkaisut, toimitusjohtaja Anssi Kontinen, Schiedel Savuhormistot Oy
- Keskustelua asiantuntijoiden kanssa iltapalan lomassa

AIKA: keskiviikko 15.4.2015 klo 17.30–20
PAIKKA: A-lehdet Oy, Risto Rytin tie 33, Helsinki

Ilmoittaudu: Viimeistään 14.4. www.meidantalo.fi/lukijailta

Tilaisuus on maksuton. Ilmoittaudu siis heti!

Kaikki oikeudet muutoksiin pidätetään.

SCHIEDEL Heating. Venting. Living. ORMAX TIILIKATOT MEIDÄN talo A-lehdet

tiin vielä pinkopahvit, ja huone tapetoitiin. Sitten siellä saattoi työskennellä talvellakin.

– Sisätiloja ei koskaan tapetoitu laajemmalti, sillä Sibeliukset olivat mieltyneet paljaisiin hirsipintoihin. Myös katon pyöröhirret jätettiin näkyville, samoin puupintainen lankkulattia.

Ainolan ytimessä oli ruokasali oleskelunurkkauksineen, vihreine takkoineen ja länteen avautuvine ikkunoineen. Sinne sijoitettiin Ainon suunnittelema ruokapöytä tuoleineen.

Avoportaat yläkertaan Sonck sijoitti huoneen ikkunan vastaiselle seinustalle, ja näin tilaan ei syntynyt turhaa läpikulkua.

Pirtistä huvilaksi

Vuoden 1904 Ainola oli ulkoasultaan hyvin erinäköinen kuin nyt. Rakennuksessa oli pärekatto ja sileiksi veistetyt paljaat hirsipinnat. Lyhyiksi salvotut nurkat osoittavat, että ulkoseinät oli alunperinkin aiottu lautaverhoiltaviksi. Pyöröhirsiä oli käytetty lähinnä hirsiparvekkeissa, jotka oli tuettu alapuolisilla vinottaistuilla.

– Rakennus edusti uutta tyyliä, jugendia, jossa oli kuitenkin Sonckin persoonallinen leima. Ainoastaan hirsiparvekkeiden luhtimaiset aukotukset sekä kirjaston pieniruutuiset ikkunat viittasivat kansanomaiseen rakennusperinteeseen, Blomstedt tiivistää.

Talon ilme muuttui dramaattisesti, kun se sai vaalean pystylaudoituksen kymmenen vuotta valmistumisensa jälkeen. Kun vielä pärekatto peitettiin punaisilla tiilillä vuonna 1932, Ainola sai nykyisen, mannermaisen ilmeensä.

Ainolaan ei tullut juoksevaa vettä Sibeliuksen elinaikana.

Muutoksia tarpeiden mukaan

Hirsirunkoista taloa oli helppo muokata kasvavan perheen tarpeiden mukaan. Pian tyttäriä oli jo viisi, ja tilaa tarvittiin välttämättä lisää – ja perheen päälle työrauhaa.

Jeanin työhuone siirtyi yläkertaan vuonna 1911. Sinne tehtiin lisäksi vierashuone ja vanhempien makuuhuone. Jeanin työhuoneen avarretusta ikkunasta oli näkymä Tuusulanjärvelle.

Talon itäsivulla olevaa keittiötä ja palvelijoiden huonetta sekä pääoven edessä olevaa kuistia laajennettiin Sibeliuksen 50-vuotisjuhlallisuuksia varten vuonna 1914–15.

Vuonna 1935 lastenkamaria ei enää tarvittu, ja siitä tehtiin kirjasto. Muutoksen ja sisustuksen suunnitteli Severi Blomstedtin isä, arkkitehti **Aulis Blomstedt**, Sibeliusten **Heidi**-tyttären aviomies.

– Kirjastosta tuli kodikas tila, jonka intiimiyttä lisäsivät etelään ja länteen antavat pieniruutuiset ikkunat, Severi toteaa.

Lukemisen lisäksi siellä kuunneltiin äänilevyjä ja radiota, etenkin jos jossain maailmalla soitettiin Sibeliuksen sinfoniaa.

Ainolaan ei tullut juoksevaa vettä Jean Sibeliuksen elinaikana, vaan vesi haettiin kaivosta. Sähköt taloon vedettiin vuonna 1919, mutta sähkölämmitys asennettiin vasta 1960-luvulla yhdessä vesijohdon kanssa. Puhelin talossa oli heti alusta alkaen.

Jean kuoli 91-vuotiaana vuonna 1957. Aino eli Ainolassa vielä 12 vuotta, aina kuolemaansa asti vuonna 1969. Heidät molemmat on haudattu Ainolan tontille.

NAUTI JOKA LASISTA.

”Ihanaa puuhaa. Tulokset näkee heti.”

Uusi Kärcher WV 5 on edeltäjiään kevyempi ja mukavampi käyttää. Sen uudet akut antavat reilusti tauotonta työaikaa. Ja kun hankit laturitelakan lisäakkuineen et tarvitse lataustaukoja lainkaan. Kärcher – raidattomat lasipinnat vaivattomasti. **www.karcher.fi**

Ylivoimainen uutuus,
Kärcher WV 5 –ikkunanpesuri sh. 99,-
Kärcher-mallisto alk. 79,-

KÄRCHER

makes a difference

Jeanin vävy, arkkitehti Aulis Blomstedt suunnitteli Ainolan kirjaston vuonna 1935. Siellä Jean ja Aino lukivat toisilleen ääneen.

Jean, Aino sekä tyttäret Margareta, Katarina ja Heidi vuonna 1915. Samana vuonna Sibelius täytti 50, ja juhlallisuuksia varten talo on saanut lautaverhoilun. Myös pääoven edessä olevaa kuistia on laajennettu.

Aino Sibeliuksen kasvihuoneessa kypsyi herkullisia tomaatteja.